

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. v. De causis motus localis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

reflectens; v. g. quando pila resilit à pariete, causa motus illius reflexi non est paries, sed qui proiecit pilam.

Ratio est, quia impetus à proiiciente impressus potens erat deferre pilam ulterius, nisi à pariete impeditur: sed ille impetus propter parietem non cessat: ergo producit motum suum reflexum, sicut illum produxisset directum; est enim de se talis impetus indifferens ad motum, vel contra parietem, vel versùs proiicientem.

Deinde verò probatur quod non sit corpus reflectens immotum, quia corpus illud non potest imprimere impetum, nisi per virtutem motuam: sed potentia motuam non agit nisi medio motu: ergo corpus immotum non potest producere impetum, sed ad summum esse potest conditio; hinc enim sit v. g. ut reflexio non fiat si corpus in quod incurritur, sit molle, quod retardat & frangit motum proiecti.

Tertia conclusio.

Dico tertio, quando motus directus est naturalis, reflexus autem est violentus, causam illius esse tum aërem inclusum in corpore reflexo, tum impetum productum à partibus aëris in se redeuntibus; duritiem pavimenti, & figuram orbicularem esse velut conditiones: non enim reddi alia ratio potest, cur reflectatur pila lanea, non reflectatur lapis; cur magis reflectatur pila ex altiori decidens loco.

Quaestum de fune pendulis.

Quaeres, à quo moveatur corpus à fune aliquo pendens in aëre; videmus enim quod illud aliquo tempore mouetur, ac tandem quiescit; volo enim nullum adesse à quo producatur impetus, gravitas autem mouere non potest sursum, & tamen illius corporis fluctuantis motus est sursum.

Resp. causam harum fluctuationum esse impetum necessariò productum ab eo, qui corpus illud primò libravit; vel enim lapidem illum fune suspensum ex alto demittit, vel ex infimo attollit, ut libratus pendeat: tunc necessariò, vel demittens, vel attollens impetum producit, qui ad diversos illos motus vnus potest sufficere.

Quarta conclusio.

Dico quarto, esse omnino necesse ut in puncto reflexionis detur aliqua quies, vel instantanea, vel temporanea: quies instantanea est tantum discontinuatio motuum: motus directus & reflexus, cum sint contrarij & heterogenei, non possunt esse continui: datur ergo inter illos quies, saltem instantanea.

Quies verò illa instantanea sine dubio est, quando reflexio fit ex occurſu corporis quod mouetur; quis enim dicat, lapillum qui sursum proiectus occurrit trabi cadenti, quiescere per aliquod tempus, & sic retardare motum trabis decidentis? Quando reflexio fit à corpore immoto manente, ut cum pila resilit à pariete, vel à pavimento, tunc necesse est ut detur quies temporanea, alioquin daretur necessariò vacuum; pila enim cum non sit perfectè sphaerica, tangit planum in parte diuisibili: ergo ne detur vacuum, debet in eius locum succedere aër, quod fieri non potest in instanti: ergo pila non separatur à pariete in instanti.

Denique quando post motum directum violentum sequitur motus reflexus naturalis, v. g. quando lapis sursum proiectus deinde descendit naturaliter, datur quies temporanea in puncto reflexionis; quia tunc mobile quiescit, quando non potest ascendere, nec descendere: sed quando impetus est aequalis gravitati lapidis, lapis non potest ascendere, nec descendere: ergo necessariò quiescit.

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

A cit, & hæc quies durat per aliquod tempus, quia impetus desinit succedere.

SECTIO V.

De causis motus localis.

Causa formalis essentia illius est, quam habemus exposui. Circa materialem dubium esse potest, vtrum indiuisibile separatim possit moueri. Circa effectiuam Aristotelis doctrina proponi debet de primo Motore. Circa finalem, quomodo motus localis efficere possit calorem.

§. I.

Vtrum indiuisibile separatim possit moueri.

Arist. 6. Physic. cap. 10.

Dico primò. Si esset possibile indiuisibile separatim, posset per se moueri naturaliter, saltem ab Angelo. Ita docent Scotus in secundum dist. 2. quaest. 9. Gregorius ibidem quaest. 2. art. 1. Valquez, Suarez & alij agentes de Angelis. Contrarium sentire videntur S. Thomas 6. Physic. lect. 22. Sotus quaest. 4.

Conclusio affirmatiua.

Ratio est, quia quicquid determinatam habet entitatem in loco determinato positam, potest loco moueri; punctum est huiusmodi: ergo punctum potest transferri ex vno loco in alium; quid enim excogitari potest, quamobrem punctum ita esset affixum vni loco, ut non posset in alium transferri. Deinde si punctum esset in ipso continuo, illud posset moueri: ergo etiam separatim moueri posset.

Obiicitur primò. Id quod mouetur, debet esse partim in termino à quo, partim in termino ad quem: sed punctum esse non potest partim in termino à quo, partim in termino ad quem: ergo punctum non potest moueri. Minor probatur, quia punctum non habet partes.

Prima obiectio.

Resp. distinguendo illam propositionem: quod mouetur, est partim in termino à quo, partim in termino ad quem; si enim sensus eius sit, quod secundum vnā sui partem debet esse in termino à quo, & secundum alteram in termino ad quem, falsa est propositio; si autem sensus sit, mobile, dum mouetur, debere accedere ad terminum ad quem, & recedere à termino à quo, vera est propositio: sed quod caret partibus potest eo modo esse partim in termino à quo, partim in termino ad quem.

Obiicitur secundò. Accidens diuisibile subiectari non potest in subiecto indiuisibili: sed motus est accidens diuisibile: ergo motus non potest subiectari in puncto indiuisibili.

Secunda obiectio.

Resp. duplicem esse diuisibilitatem motus, alia est subiectiua, alia est successiua. Prima est, quia motus extenditur ad extensionem subiecti, quod mouetur; ita ut vna pars motus sit in vna parte subiecti, & alia in alia. Verum est, quod accidens eo modo diuisibile recipi non potest in subiecto indiuisibili. Diuisibilitas successiua est, quā vna pars motus acquiritur post aliam, eo ipso quod mobile prius vnā occupat partem quā aliam. Potest accidens eo modo diuisibile subiectari in re indiuisibili, nihil enim repugnat indiuisibile subiectari in re indiuisibili.

Y

§. II

§. II.

Aristotelis doctrina de primo motore.

8. Physic.

Triplex sup-
positio.

Dico secundò, Philosophum 8. *Physicorum*, vt indaget doctrinam de primo motore, tria præmittere. Primò vtum mundus & motus principium habuerint; probatque vtumque sine initio fuisse, *vsque ad textum 21*. Secundò supponit omne quod mouetur, ab alio moueri, *ad textum 34*. Tertiò supponit quod in motibus deueniendum est ad vnum primum, quod ab alio non moueatur; non enim admittendum esse processum infinitum in mouentibus, *ad textum 40*. Vnde infert dari necessariò primum aliquem motorem, à quo motus omnes oriantur; idest Deum.

Quinque
propositio-
nes de Deo.

Statuitque primò illum necessariò esse immobiliem, alioqui mouendo fatigaretur; secundò illum esse vnicum ex vnitare motus: tertiò illum esse perpetuum ex perpetuitate motus: quartò illum esse incorporeum, alioqui mouendo fatigaretur: quintò illum esse infinitæ virtutis, alioqui non moueret æterno tempore.

Hæc est Aristotelis doctrina, in qua verè quidem ille de Deo est ratiocinatus, sed ex rationibus non veris, quia non illuxerat illi lumen de lumine Christus Iesus, qui de Deo vera docuit, & mira fecit, cum esset Deus.

§. III.

*An motus localis producat calorem.*Con-clusio
affirmans.

Dico tertiò, motum localem esse reuerà productiuium caloris in omni corpore apto suscipere calorem; frigus autem per motum localem non posse produci, nisi per accidens. Videndi sunt de hac productione caloris per motum localem Cardanus lib. 2. *subtilitatis*, Scaliger *exercit.* 16. Interpretes Aristotelis *secundo cæli*, *textu 42.* & *primo meteororum*, *cap. 4.*

Probatio
multiplex.

Primò ergo constat experientià, sagittas motu aliquando sic inclescere, vt plumbei muerones colliquecant. Equi ex lapidibus eliciunt scintillas, ex durissimo silice ignis excutitu calybis attritu.

A cum lignum terebrâ perforatur, ambo inclescunt. In magna tempestate ex motu vehementi arborum in syluis factus est aliquando ignis. Similiter in malis & rudentibus nauium nimio motu exhalationes, quæ in illis sunt, igniuntur. Si lapides duo vehementer inuicem confricentur, inclescunt. Ignis subterranei accenduntur propter vehementem motum exhalationis calidæ, quæ non inueniens exitum, motu agitur, & ita semper calefit, donec fiat ignis, & accendat sulphur.

B Neque verò audiri debet Cardanus, qui negat calorem produci per motum localem in corporibus frigidis non habentibus consistentiam; contrarium enim patet eo quod ex remis percutientibus aquam, interdum accenditur exhalatio, & ex mola etiam circumacta in aqua.

C Secundò, quòd motus localis nunquam per se producat frigus, sed tantum per accidens, modo causæ sit frigus. Motus quæ per accidens, modo causæ sit frigus. probatur contra Cardanum, qui vult corpora humida motu frigeferi: docet tamen verè Aristoteles aërem motu caleferi, & igniti. Neque obstat quod aquæ fluuiorum currentes sint frigidissimæ, quia scilicet motu exhalationes calidæ mixtæ aquis dissipantur, & sic frigus naturale aquæ maius est. Similiter venti naturâ suâ calidi, cum sint calidæ exhalationes, motu frigidi euadunt, propter aërem frigidum, qui cum illis miscetur. Imò sæpè aliàs per accidens in animalibus per motum efficitur frigus propter dissipationem spirituum. Et in illis feruentibus quando aqua versatur & afflatur, minuitur calor per accidens quia per motum exhalantur vapores calidiores, & aër frigidus subintrat. Qui stat in sole magis calefcit quàm qui mouetur, non propter quietem, sed quia sol agit vehementiùs in corpus, quod quiescit.

Difficultas esse aliqua potest de causâ illius caloris, quem producit motus, sed verior, resolutio est, causam principalem illius caloris esse vim motricem, instrumentalem esse motum, qui est imperfectior calore, cum sit tantum entitas modalis, calor autem sit vera qualitas.

Supererant de motu locali alia non pauca, quæ in sequentibus tractatibus dici poterunt commodiùs, vt nuper monui.

TRACTATVS SECVNDVS.

De corpore simplici.

Ad quatuor Aristotelis libros de cælo.

CONSIDERA VI hætenus corpus naturale secundum se, dum eius principia, causas, & proprietates communissimas exposui; nunc ingerit se mihi statim primò species corporum & reliquorum omnium locupletissimum seminarium; corpus videlicet simplex, rudimentum, & tyrocinium maiora meditantis naturæ, fodina locuples mixtorum omnium, & rerum intereuntium immortale remedium. Habet Physica in eius consideratione quod stupet, quia officina illa & communis miraculorum Dei (ait Theodoretus lib. 4. de Græcorum affectionibus) habet quod amet; quia, teste Nazianzeno orat. de Theologia, *ipsius incredibilis*